Philoſophi; erunt, qui negent etiam, & utrique pro jure, ut putabunt ſuo; cum, quot hominum capita, tot etiam ſenſus ſint. At enim, ſi eſſet in rempublicam congreſſa certa hominum multitudo, ſuis propriis devincta & colligata legibus, extaretque inter has una quædam Polygamiam vetans; datis ſic rebus, quid eſſet juris Philoſopho? Altercari de æquitate legis, de ſeveritate, de utilitate poſſet; legem ipſam extare, & qui eam violâſſet, in ſocietatis peccâſſe ſcita, reumque pœnæ eſſe, negare non poſſet. *Factum* enim eſt. Sontem, inſontemve judicio naturæ pronuntiandum putet; at judicio ſocietatis reum fatebitur.

§. II.

Hujuſmodi factis omnes humanæ ſocietates, resque publicæ innituntur, his reguntur. *Factum* eſt ipſa prima populorum in ſocietatem, remque publicam coitio; *factum* deſcriptio finium, complexus legum, regiminis quam eſſe formam, quem modum velint, determinatio, & quæ ſunt cætera id genus. Ac quoniam *Rempublicam* naturâ ſuâ *perpetuam* eſſe oportet; *facta* quoque iſta, ſuâ quadam ratione, perpetua ſint, neceſſe eſt, id eſt, nullo

non

non tempore ab omnibus ſcirſ, intelligique poſſint. Quod, quia, ut de *factis* univerſe diximus, fieri nonniſi *teſtificatione* poteſt; opus eſt *publicis* teſtibus, quorum alii aliis identidem ſuccedant, ut ſunt Magiſtratus. Cumque, ut res humanæ comparatæ omnes, ad mutabilitatem ſunt, tametſi optime conſtitutâ civitate, non defuturi tamen poſt annorum ſeriem, homines inquieti ſint, qui aut legem vocent in dubium, aut vim, ſententiamque ac præſcriptum legis; neceſſe eſt eos, quos *teſtimonio publico* præfectos dicimus, *authoritate* quoque circumdatos eſſe, cui ſtare, & cujus parere judiciis, interpretationibus, decretis omnes compellantur, quotquot reſecari a corpore noluerint.

§. III.

Conformata autem hunc in modum ſemel rite Reſpublica conſiſtet per ſeſe, & ferre ætatem plurium ſæculorum poterit. Nec vero opus eſt, ut omnes, qui in tabulis civium aut ſociorum numerantur, cunas ipſas naſcentis viderint, interfuerintque, cum prima legum fieret deſcriptio: Nam & disjunctiſſimi Americæ, Aſiæque populi regnorum Europæ reguntur jure;